

Основні показники діяльності у сфері охорони промислової власності України за 2019 рік

Ірина БЕРЧІЙ,

провідний професіонал з інтелектуальної власності Відділу економіки та статистики інтелектуальної власності Укрпатенту
м. Київ

Порівнюючи з попередніми роками, економіка України у 2019 році розвивалася за відсутності значних потрясінь. За останні роки вдалося подолати негативні тенденції розвитку, що склалися, починаючи з 2012 року. Загалом економічний розвиток, не зважаючи на певні коливання окремих показників економічної діяльності, формує основу для подальшого розвитку сфери промислової власності.

У 2019 році кількість заявок на ОПВ перевищила показник попереднього року на 4,4% за рахунок зростання активності у поданні заявок на знаки для товарів і послуг (+9,2%). Активність у поданні заявок на винаходи, корисні моделі та промислові зразки зменшилася на 3,0%, 7,2% та 12,0% відповідно (рис.1). Із загальної кількості поданих заявок 6,7% становили заявки на винаходи, 14,8% – заявки на корисні моделі, 4,7% – заявки на промислові зразки,

73,8% – заявки на знаки для товарів і послуг (20,0% заявок, поданих за Мадридською системою).

У 2019 році спостерігалось незначне зменшення активності у поданні заявок на винаходи (табл. 2, рис. 2).

Частка іноземних заявок у загальній кількості заявок на винаходи становила 45,6% (проти 46,9% у 2018 році) (рис. 3).

У 2019 році надійшло 170 заявок від національних заявників для патентування винаходів за процедурою РСТ в іноземних країнах, що майже на 19% більше ніж у 2019 році.

Співвідношення заявок на винаходи, поданих національними та іноземними юридичними і фізичними особами, наведено на рис.4. Тенденція попередніх років практично не змінюється: серед національних заявників часткою юридичних осіб трохи перевищує 56%, серед іноземних – більше 95%.

У 2019 році, порівняно з попереднім, активність іноземних заявників зменшилася на 5,7%. Серед іноземних країн лідерів у поданні заявок на винаходи, як і у попередні роки, були заявники зі США (526 заявок), Німеччини (229 заявок), Швейцарії (187 заявок), Великої Британії (85 заявок), Франції (66 заявок), Японії (57 заявок) та Китаю (51 заявка) (рис.5). Активність іноземних заявників 5 країн – лідерів у поданні заявок на винаходи у 2019 році порівняно з 2018 роком наведена на рис. 6.

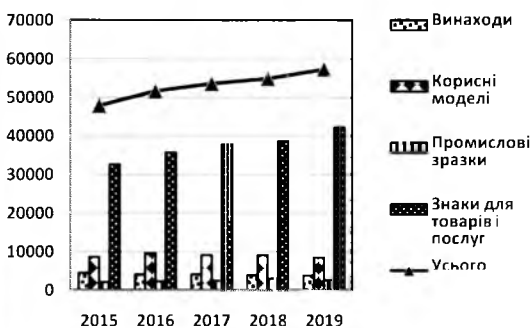

Рис. 1 Динаміка надходження заявок на ОПВ

Таблиця 2

Надходження заявок на винаходи

	2015	2016	2017	2018	2019
Усього надійшло	4 495	4 093	4 047	3 968	3 852
від національних заявників у т.ч. юридичних осіб	2273	2231	2286	2108	2097
від іноземних заявників	2222	1862	1761	1860	1755

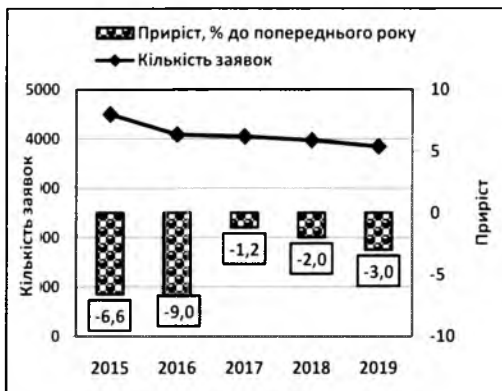

Рис. 2 Динаміка надходження заявок на винаходи

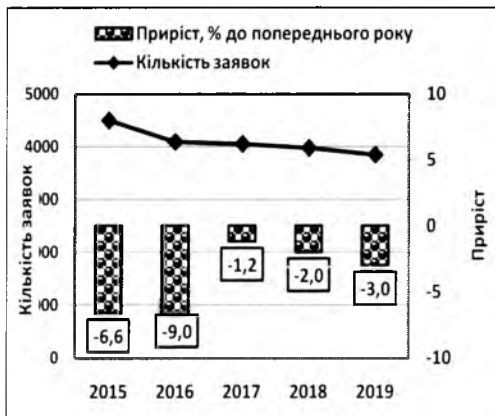

Рис. 3 Співвідношення між заявками на винаходи від національних та іноземних заявників, (%)

У звітному році перші позиції серед іноземних заявників займали: концерн Bayer AG (Німеччина) (54 заявки, -35,7%); найбільші тютюнові компанії світу Philip Morris Products S.A.

(Швейцарія) (35 заявок, -52,1%) та British American Tobacco (Велика Британія) (33 заявки, +10,0%); найбільша металургійна компанія світу Arcelor Mittal (Люксембург) (33 заявки), най-

Національні заявники

Іноземні заявники

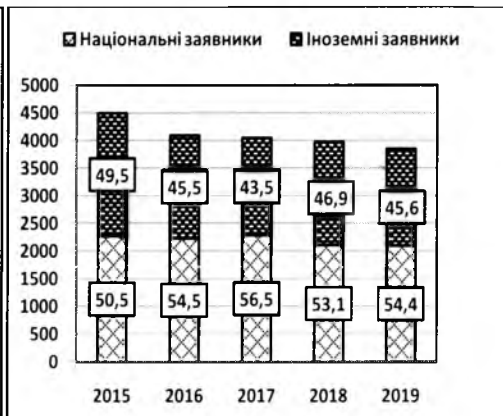

Рис. 4 Співвідношення між заявками на винаходи від юридичних та фізичних осіб

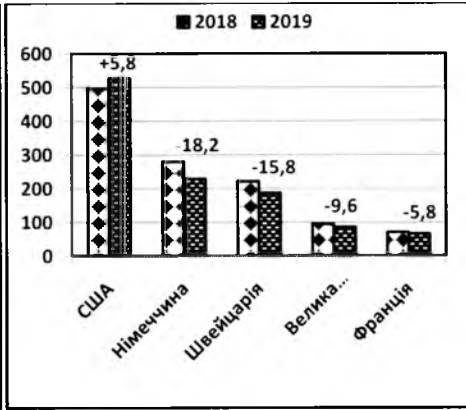
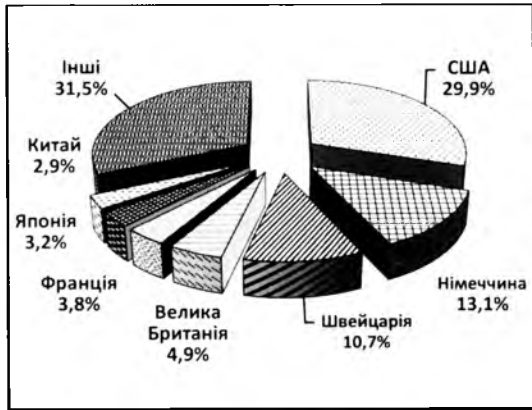

Рис. 5 Країни-лідери у поданні заявок на винаходи у 2019 році

Рис. 6 Активність заявників топ-5 іноземних країн (2019 до 2018 у %)

більший у світі хімічний концерн Basf SE (Німеччина) та біотехнологічна компанія Amgen Inc. (США) (по 33 заявки, -25,0%, -49,2% та +26,9% відповідно); фармацевтична компанія Janssen Pharmaceutica (Бельгія) (23 заявки, -5,7%); транснаціональна корпорація з виробництва засобів захисту рослин і насінництва Syngenta AG (Швейцарія) (24 заявки, +41,2%).

технологій (81 заявка), Національний університет біоресурсів природокористування України (69 заявок), Національний фармацевтичний університет (39 заявок), Одеський державний медичний університет (34 заявки) а також Інститут технічної теплофізики НАН України (29 заявок). Серед підприємств найбільша кількість заявок надійшла від: ТОВ «Головне спеціалізоване конструкторське бюро вагонобудування імені Валерія Михайловича Бубнова», яке займається проектуванням нових типів вагонів (8 заявок); ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод», який виготовляє унікальні машини і обладнання для гірничо-металургійного комплексу та ТОВ «Виробнича група «ТЕХІНСЕРВІС», що є про-

У 2019 році вперше надійшло 23 заявки від провідного постачальника друкарських систем для галузі садівництва – Grow Tech Solutions (США) (23 заявки).

Найбільш активними у 2019 році серед національних заявників-юридичних осіб були організації, які працюють у галузях «Освіта» і «Наукові дослідження та розробки» (понад 90% заявок, рис. 7).

Так, закладами освіти подано 730 заявок на винаходи, науковими організаціями – 311 заявок, і лише 110 заявок припадає на інші галузі. Кількість заявок, поданих закладами освіти шорочу перевищує кількість заявок, поданих науковими організаціями (рис.8). Лідерами серед національних заявників – юридичних осіб у 2019 році традиційно були підприємства і організації, що працюють у сфері освіти і науки: Національний університет харчових

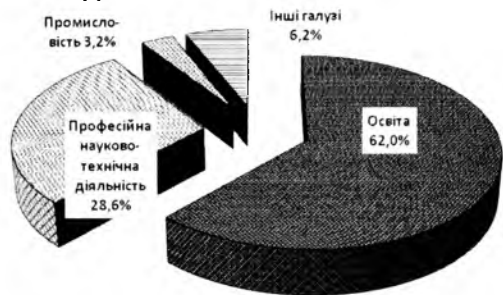

Рис. 7 Розподіл заявок на винаходи за видами економічної діяльності

Рис. 8 Динаміка знаходження заявок на винаходи

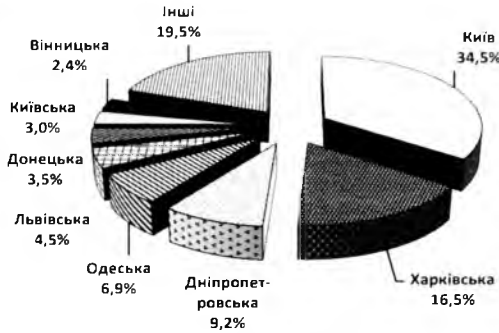

Рис. 9 Розподіл заявок на винаходи від національних заявників за регіонами України

відною інжиніринговою та машинобудівною компанією з розробки та впровадженням інтегрованих рішень у сфері автоматизації технологічних процесів і виробництва, а також автоматизації та диспетчеризації будівель та інфраструктурних об'єктів (по 4 заявки); парфумерна-косметична фабрика ТОВ «Аромат» (3 заявки).

У 2019 році у поданні заявок на винаходи високою залишалася активність заявників м. Києва (742 заявки), Харківської (346), Дніпропетровської (192) та Одеської (145 заявок) областей (рис. 9). Треба зазначити збільшення майже на 42% кількості заявок від заявників Вінницької області, майже на 35% – Донецької (74 заявки), у 2,3 рази

– Черкаської, у 2 рази – Рівненської та на понад 64% – Херсонської областей, але частка трьох останніх у загальній кількості заявок на винаходи від національних заявників залишається незначною. Аналіз розподілу загальної кількості поданих в Україні заявок на винаходи за технічними напрямками свідчить, що майже 13,5% їх загальної кількості належить до напрямку «Лікарські препарати», 7,2% – до напрямку «Інші спеціальні машини», 6,6% – «Біотехнологія», 6,0% – «Органічна тонка хімія» та «Хімічна сировина», 5,0% – «Медицина техніка». Пріоритетні напрями винахідницької активності національних та іноземних заявників протягом 2015-2019 років відображені на рис. 10.

Найбільша кількість класифікованих заявок, поданих національними заявниками у 2019 році, належить до напрямків: «Інші спеціальні машини» (8,6%), «Лікарські препарати» (8,3%) та «Медицина техніка» (8,2%). Для іноземних заявників збереглися тенденції попередніх років: до напрямку «Лікарські препарати» належить 19,3% заявок, «Біотехнологія» – 12,1%, «Органічна тонка хімія» – 9,5%, «Хімічна сировина» – 9,0% та «Інші спеціальні машини» – 6,0%. Частка заявок, що належить до пріоритетних напрямків, у загальній кількості заявок від іноземних заявників протягом 2015-2019 рр. коливалася у межах 53% – 55%.

У 2019 році кількість заявок на корисні моделі зменшилася на 7,2% (табл. 3, рис. 11). Активність іноземних заявників зменшилася на 23,2%, а частка заявок від них у загальній кількості заявок на корисні моделі становила 1,3% (рис. 12).

Незважаючи на зменшення майже на 72% кількості заявок від заявників Кіпру, він залишався лідером серед іноземних країн у поданні заявок на корисні моделі. Також активними були заявники Словаччини (14 заявок),

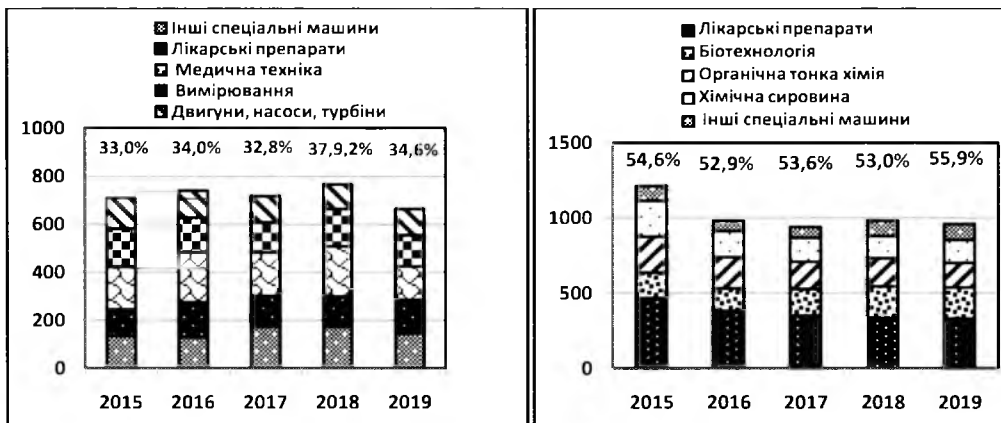

Рис. 10 Динаміка винахідницької активності заявників (за пріоритетними технічними напрямками)

Таблиця 3

Надходження заявок на корисні моделі

	2015	2016	2017	2018	2019
Усього надійшло	8 620	9 559	9 117	9 120	8 457
<i>від національних заявників</i>	<i>8 490</i>	<i>9 473</i>	<i>8 979</i>	<i>8 982</i>	<i>8 351</i>
<i>у т.ч. юридичних осіб</i>	<i>5 391</i>	<i>6 386</i>	<i>6 065</i>	<i>6 402</i>	<i>5 666</i>
<i>від іноземних заявників</i>	<i>130</i>	<i>86</i>	<i>138</i>	<i>138</i>	<i>106</i>

Великої Британії, Російської Федерації (по 13 заявок), Білорусі (12 заявок) та Латвії (рис.13).

Серед найбільш активних іноземних компаній у поданні заявок на корисні моделі були: британська фармацевтична компанія Milil Healthcare Limited (13 заявок), лікарські препарати якої застосовуються у терапії, гастроентерології, гінекології, педіатрії, хірургії, ревматології тощо; кіпрська компанія Asa Chemical Group Limited (6 заявок), що спеціалізується на реєстрації, збуті та виробництві засобів захисту рослин; білоруське Производственное Унітарное Предприятіє «Алкопак», що виробляє закупорювальні пристрої для алкогольної промисловості та латвійська фармацевтична компанія Sia «Emteko Holding» (по 3 заявки).

Серед найбільш активних національних заявників у поданні заявок на корисні моделі традиційно були установи осві-

ти та академічного профілю: Науково-дослідний інститут реабілітації осіб з інвалідністю (навчально-науково-лікувальний комплекс) Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова (381 заявка); Вінницький національний медичний університет ім. М.І. Пирогова (257 заявок); Державний вищий навчальний заклад «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» (208 заявок); Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (175 заявок) та Національний університет харчових технологій (162 заявки). Треба зазначити, що серед національних підприємств у 2019 році найбільша кількість заявок надійшла від: ПАТ «Новокраматорський машинобудівний завод (55 заявок); АТ «Укргазвидобування» – компанії з замкнутим циклом

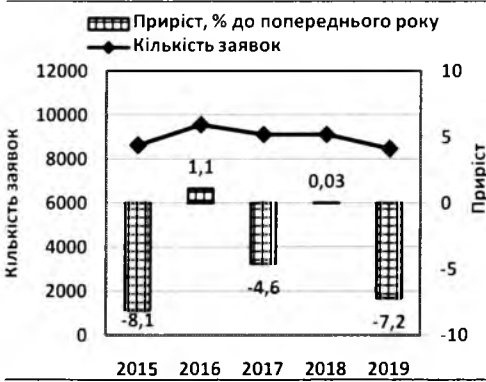

Рис. 11 Динаміка надходження заявок на корисні моделі

Рис. 12 Співвідношення між заявками на корисні моделі від національних та іноземних заявників, (%)

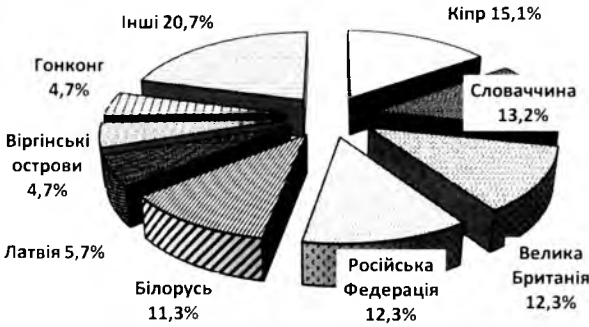

Рис. 13 Країни-лідери у поданні заявок на корисні моделі у 2019 році

виробництва, що займається пошуком та розвідкою родовищ нафти та газу, їх розробкою, а також видобутком, транспортуванням, перероблюванням вуглеводневої сировини та реалізацією нафтопродуктів (10 заявок); ТОВ «Корум Груп» – компанії з виробництва обладнання для гірничодобувної промисловості (8 заявок); ВАТ «Мотор Січ» – одного з провідних у світі підприємств з розробки, виробництва, ремонту та сервісного обслуговування авіаційних газотурбінних двигунів для літаків та вертольотів, а також промислових газотурбінних установок (7 заявок); ТОВ «Горобина» – компанія, яка займається виробництвом алкогольних напоїв та ТОВ «Головне спеціалізоване конструкторське бюро вагонобудування імені Валерія

Михайловича Бубнова», що працює у галузі інжинірингу, геології та геодезії (по 6 заявок); ТОВ з додатковою відповідальністю «Завод «Кварц», що займається виробництвом оптичних приладів і фотографічного устаткування (4 заявки).

Розподіл загальної кількості класифікованих заявок на корисні моделі за технічними напрямками (майже 85%) свідчить, що 11,7% належить до напрямку «Аналіз біологічних матеріалів», 10,6% – «Медицина техніка», 7,4% – «Ін-ші спеціальні машини», 7,1% – «Вимірювання», 6,8% – «Лікарські препарати», 6,5% – «Харчова хімія», 4,5% – «Будівництво», 4,1% – «Хімічні технології», 3,4% – «Транспорт» та 3,3% «Металорізальні верстати» (рис. 14).

Кількість заявок на промислові зразки у 2019 зменшилася на 12,0%, порівняно з попереднім роком (рис. 15). Аска заявок від іноземних заявників практично не змінилася і становила 8,3% (табл. 4, рис. 16).

Співвідношення заявок на промислові зразки, поданих юридичними та фізичними особами наведено на рис. 17. Це співвідношення суттєво відрізняється для національних та іноземних

Рис. 14 Розподіл заявок на корисні моделі за пріоритетними технічними напрямками

заявників. Так, серед національних заявників заявки на промислові зразки переважно подають фізичні особи (близько 80%), а серед іноземних заявників – юридичні особи (понад 93%).

У 2019 році лідерами у поданні заявок на промислові зразки в Україні були заявники зі США (35 заявок, +34,6%), Російської Федерації (35

заявок, -43,6%), Великої Британії (31 заявка, > у 2 рази), Китаю (30 заявок, > у бразів), Кіпру (13 заявок, -27,8%), Білорусі (10 заявок, > у 2,5 рази), Індії (9 заявок проти 1 заявки у 2018 році), Швеції (9 заявок, > у 3 рази) та Ізраїлю (8 заявок) (рис. 18).

Найбільше заявок на промислові зразки від іноземних компаній надійшло від акціонерного товариства з виробництва напольного покриття «Таркетт» (Російська Федерація, 27 заявок), компанії, що спеціалізується на виробництві електронної техніки, в першу чергу смартфонів та інших «розумних пристроїв» Xiaomi Mobile Software Co., Ltd. (Китай, 18 заявок), компанії, що розробляє та виготовляє продукти для відмови від куріння Nicoventures Trading Limited (Велика Британія, 13 заявок) та компанії, що виготовляє промислові товари та аксесуари, Chapter 4 Corp. DBA Supreme (США, 12 заявок).

Серед національних заявників у

Таблиця 4

Надходження заявок на промислові зразки

	2015	2016	2017	2018	2019
Усього надійшло	2 080	2 302	2 480	3 042	2 678
від національних заявників	1 811	2 016	2 249	2 787	2 455
від іноземних заявників	269	286	231	255	223

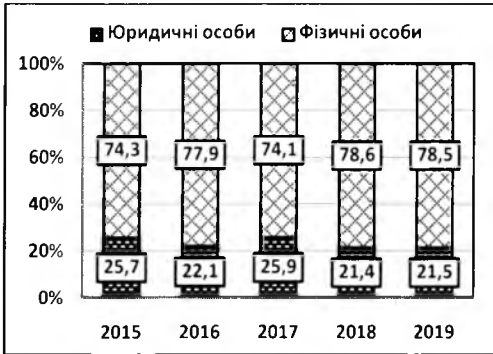
Рис. 15 Динаміка надходження заявок на промислові зразки

Рис. 16 Співвідношення заявок на промислові зразки від національних та іноземних заявників, (%)

Основні показники діяльності у сфері охорони ПВ України за 2019 рік

Національні заявники

Іноземні заявники

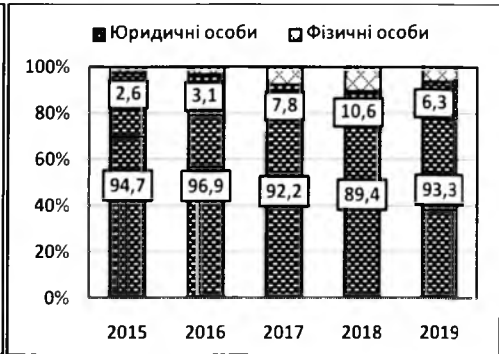

Рис. 17 Співвідношення між заявками на промислові зразки від фізичних та юридичних осіб

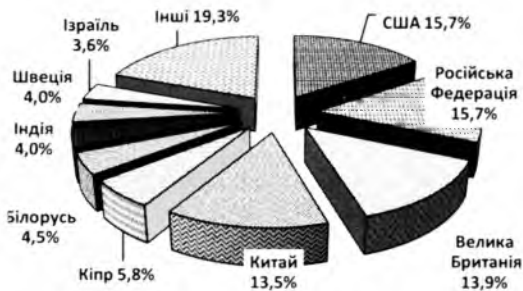

Рис. 18 Країни-лідери у поданні заявок на промислові зразки у 2019 році

2019 році найбільш активними були: ПАТ «Житомирський маслозавод» – підприємство, що займається переробленням молока та молочної продукції (27 заявок); ТОВ «Маревен Фуд Україна» – підприємство, що спеціалізується на виробництві широкого асортименту продуктів харчування швидкого приготування (продукція заводу випускається під торговою маркою «Роллтон») (23 заявки); ТОВ «Торговий Дім «Київхліб» – найбільший столичний виробник хліба, хлібобулочних та кондитерських виробів (20 заявок); ТОВ «Торговий Дім «Альфатех» – компанія, що займається оптовою торгівлею машинами й устаткуванням для добувної промисловості та будівництва (18 заявок); ТОВ «АТБ-Маркет» – українська мережа продуктових мага-

зинів формату «дискаунтер» (15 заявок); ТОВ «Національна горілчана компанія» та ТОВ «Наукововиробниче підприємство «Енглер» – одне з найбільших ІТ-інтеграторів на ринку інформаційних технологій, що є безумовним лідером в сфері реалізації комплексних ІТ-рішень в освіті в Україні (по 12 заявок) та ПАТ «Кондитерська Фабрика «Лагода» (10 заявок).

У 2019 році найбільшу кількість патентів на промислові зразки зареєстровано за такими напрямками діяльності: «Інструменти та пристрої» (488 патентів), «Дозвілля та освіта» (407) та «Пакування» (383 патенти) (рис. 19). Саме ці напрями були пріоритетними для національних заявників: «Інструменти та пристрої» (476), «Дозвілля та освіта» (370) та «Пакування» (357), а для іноземних заявників – «Текстильні товари та фурнітура» (50 патентів), «Дозвілля та освіта» (37) та «Сільське господарство» (32).

У 2019 році активність у поданні заявок на знаки для товарів і послуг за національною процедурою збільшилася на 9,2%, порівняно з попереднім роком. Активність національних заявників зросла на 9,1%, активність іноземних – на 9,4% (табл. 5, рис. 20, рис. 21).

Активність у поданні заявок від іно-

Рис. 19 Розподіл зареєстрованих у 2019 році патентів на промислові зразки

Таблиця 5

Надходження заявок на знаки для товарів і послуг

	2015	2016	2017	2018	2019
Усього надійшло	32 621	35 605	37 817	38 652	42 194
За національною процедурою	24 652	29 600	30 183	30 900	33 736
від національних заявників	3 407	3 536	3 908	3 572	3 908
від іноземних заявників					
За міжнародною процедурою	7 969	6 005	7 634	7 752	8 458

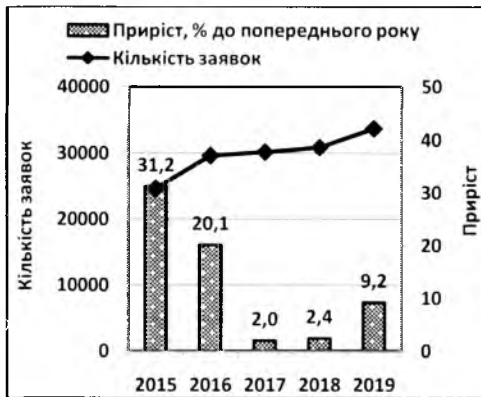

Рис. 20 Динаміка надходження заявок на знаки для товарів і послуг

Рис. 21 Співвідношення між заявками на знаки для товарів і послуг за національною процедурою (%)

земних заявників за Мадридською системою збільшилася на понад 9%.

Співвідношення заявок на знаки для товарів і послуг, поданих юридичними та фізичними особами наведено на рис. 22. У 2019 році для національних заявників частка заявок від юридичних

осіб складала майже 38 %, для іноземних заявників перевищувала 96%.

Лідери у поданні заявок на знаки для товарів і послуг за національною процедурою у 2019 році не змінилися: США (778 заявок, +21,6%), Кіпр (448, -14,5%), Швейцарія (409, +55,5%),

Національні заявники

Іноземні заявники

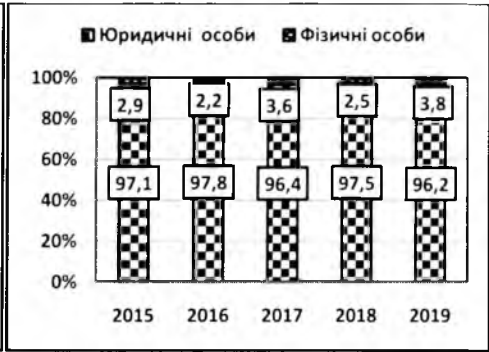

Рис. 22 Співвідношення заявок на знаки для товарів і послуг від юридичних та фізичних особами за національною процедурою

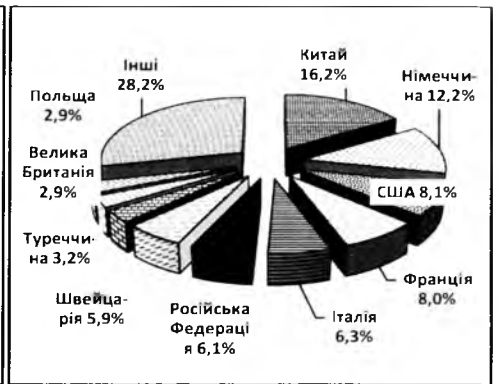
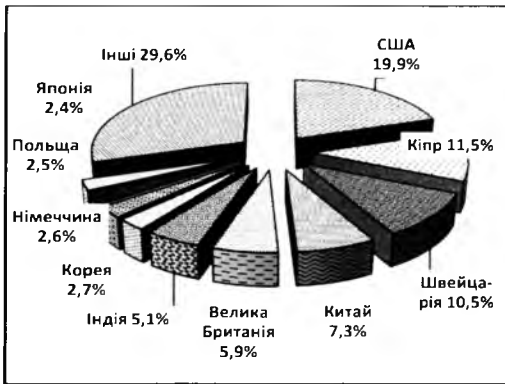

Рис. 23 Країни-лідери у поданні заявок на знаки для товарів і послуг за національною процедурою у 2019 р.

Китай (284, +25,7%), Велика Британія (232, +3,1%), Індія (199, +5,1 %) (рис.23).

Серед країн, що подавали заявки на знаки для товарів і послуг за Мадридською системою лідерами у 2019 році, як і у попередньому році, були заявники з Китаю (1367 заявок) Німеччини (1030), США (688), Франції (674), Італії (529), Російської Федерації (513), Швейцарії (497), Туреччини (269), та Великої Британії (242) (рис. 24).

Серед іноземних заявників за національною процедурою найбільш активними були: швейцарська тютюнова компанія Philip Morris (129 заявок); індій-

Рис. 24 Країни-лідери у поданні заявок на знаки для товарів і послуг за Мадридською системою у 2019 р.

ська компанія з виробництва фармацевтичних та інших медичних засобів – Kusum Healthcare Pvt. LTD. (84 заявки); швейцарська компанія, що займається виробництвом шоколаду та какао-продуктів, – Societedes Produits Nestle S.A. (60 заявок); американська продовольча компанія Mars, Incorporated (52 заявки); китайська компанія, яка займається виробництвом телекомунікаційного устаткування і мобільних телефонів, – Zte Corporation (37 заявок); британська тютюнова компанія – Gallaher Limited (35 заявок) та другий за величиною у світі виробник тютюнової продукції British American Tobacco (32 заявки).

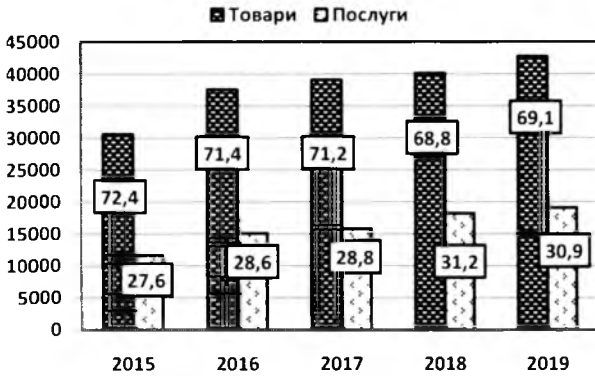

Рис. 25 Співвідношення між кількістю заявлених знаків для товарів і послуг у розподілі за товарами і послугами, (%)

Серед іноземних заявників за міжнародною процедурою найбільш активними були: найбільша у світі косметична компанія, – L'Oréal (Франція, 128 заявок); угорська транснаціональна фармацевтична корпорація Richter Gedeon Nyrt (102 заявки); одна з найбільших компаній КНР у сфері телекомунікацій – Huawei Technologies Co., Ltd. (92 заявки), американська технологічна компанія, що проектує та розробляє побутову електроніку, програмне забезпечення та онлайн-сервіси, – Apple Inc. (87 заявок); компанія, що розробляє сучасне ігрове програмне забезпечення та рішення, – Euro Games Technology Ltd. (65 заявок); швейцарська транснаціональна фармацевтична корпорація – Novartis AG (44 заявки); індонезійське державне підприємство, що виробляє вакцини і сироватки для підтримки імунізації, – BioFarma, південнокорейська корпорація – виробник електроніки – Samsung Electronics Co., Ltd. (по 40 заявок); німецька хімічна компанія Henkel AG & Co. KGaA (37 заявок).

Протягом звітного року найбільш активними у поданні заявок на знаки для товарів і послуг серед національних заявників були: підприємство роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах – ТОВ «Розетка. УА» (181 заявка);

реklamні агентства ТОВ «Смарт Медіа Плюс» (165 заявок), ТОВ «Смарт реклама» (114 заявок), ТОВ «Сейлмедіа» (113 заявок), ТОВ «Алегро Медіа» (103 заявки) та ТОВ «Медіа Старт» (88 заявок); ТОВ «Уапром» (91 заявка); корпорація з виробництва пива, безалкогольних та слабоалкогольних напоїв, мінеральної води – ПАТ «Оболонь» та дочірнє підприємство з виробництва какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів – «Кондитерська корпорація «Рошен» (по 77 заявок); комплекс з виробництва лікеро-горілчанних напоїв – «Лікеро-горілчаний завод «Прайм» (68 заявок).

Розподіл заявлених знаків для товарів і послуг за класами товарів і класами послуг наведено на рис.25. Для національних заявників найбільше знаків заявлено за такими класами МКТП: 35 (12387 знаків, або 22,8%), 41 (4 639 знаків, або 8,5%) та 30 (2524 знаків). Для іноземних заявників найбільше знаків заявлено за класами: 5 (1019, або 13,5%), 35 (762, або 10,1%) та 9 (546, або 7,2%).

Співвідношення між кількістю знаків, заявлених за класами товарів і кількістю знаків, заявлених за класами послуг, суттєво відрізняються для національних та іноземних заявників (рис. 26).

У 2019 році, як і у попередньому, найбільша кількість заявлених національними заявниками знаків належала до галузей: «Управління, зв'язок, нерухоме майно та фінансові операції» (13066), «Сільськогосподарська продукція та послуги» (7329), «Дозвілля, освіта, навчання» (5957), «Наукові дослідження, інформаційні та телекомунікаційні технології» (4782), «Фармацевтика, здоров'я, косметика» (4423) (рис.26). Пріоритетними галузями для іноземних заявників були: «Фармацевтика, здоров'я, косметика» (1414), «Сільськогос-

Національні заявники

Іноземні заявники

Рис. 26 Розподіл заявлених у 2019 році знаків національними та іноземними заявниками між товарами та послугами

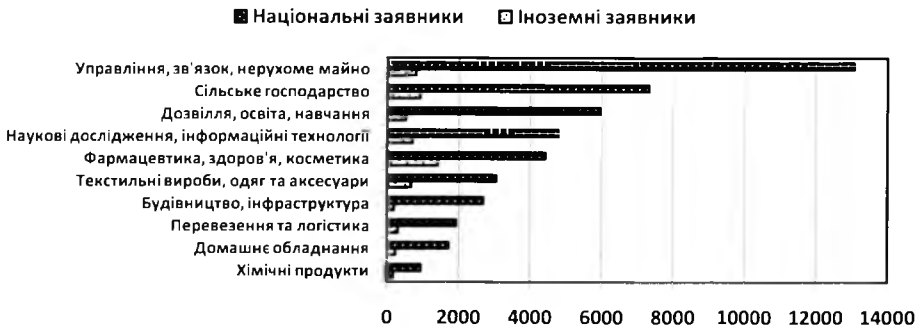

Рис. 26 Розподіл заявлених знаків за видами діяльності у 2019 році

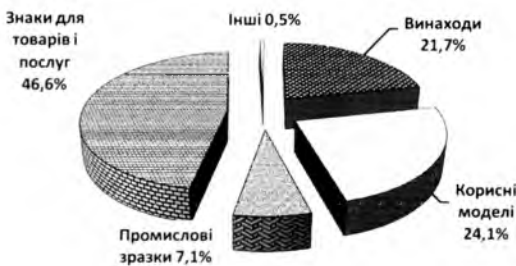

Рис. 27 Розподіл зареєстрованих охоронних документів (станом на 31.12.2019)

подарська продукція та послуги» (909), «Управління, зв'язок, нерухоме майно та фінансові операції» (798), «Наукові дослідження, інформаційні та телекомунікаційні технології» (699), «Текстильні

вироби, одяг та аксесуари» (659), «Дозвілля, освіта, навчання» (514).

Станом на 31.12.2019 року до державних реєстрів внесено 578 562 охоронних документи на ОПВ: 125 455 патентів на винаходи; 139 365 Патентів на корисні моделі; 40 909 патентів на промислові зразки; 269 668 свідоцтв на знаки для товарів і послуг з урахуванням розділених реєстрацій; 13 свідоцтв на топографії ІМС; 3 117 кваліфікованих зазначень походження товарів; 35 свідоцтв на право використання зареєстрованих кваліфікованих зазначень походження товарів (рис.27).